

λευτικῶν ἐκλογῶν, ἅτινα τέως ἐθεώρουν ὡς τὰ μόνα περὶ ἃ ὁ Ἕλλην πολίτης πρέπει ν' ἀσχοληταί· πῶς νὰ ἐγκαταλίπω τόσας ποιητικὰς σκέψεις, καὶ νὰ ριφθῶ εἰς ἀγκάλας ἐπιστήμης, ἐχούσης τυλώδεις τὰς χεῖρας, καὶ ἐρρυτιδωμένον, καὶ πλήρες οὐλῶν τὸ πρόσωπον καὶ τὰς χεῖρας ἐκ τοῦ κόπου τῆς ἐργασίας, καὶ τῶν πειραμάτων; Βίπατέ μοι, τοῦλάχιστον, τελευταῖον πῶς νομίζετε ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ ἐκριζωθῶσι πεπαλαιωμένοι προλήψεις περὶ ἐπιστήμης, καὶ τρόπου παρ' ἡμῖν διδασκαλίας, οὐδὲν πραγματικὸν διδασκούσης;

— Δὲν νομίζετε ὅτι δι' εὖ φρονούντας ἀρκεῖ νὰ ἐκριζώσῃ τὰς προλήψεις ταύτας ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἐν Λαυρεῖῳ παθήματος; Χαίρετε.

Ἐν Ἀθήναις, 15 Ὀκτωβρίου 1882. Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

Ο ΔΡΑΚΟΣ

Διήγημα.

Α'.

Πάντοτε θὰ ἐνθυμοῦμαι τὸ τεταραγμένον ἦθος τοῦ ἐξαδέλφου μου Παύλου τὴν πρώτην ἡμέραν, καθ' ἣν συνήνησα αὐτὸν μετὰ τὴν ἀποτυχίαν του κατὰ τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις. Ἡμὴν μόνη ἐντὸς τῆς αἰθούσης, κεντῶσα χειροτέχνημά τι· ὤθησεν ἐλαφρῶς τὴν θύραν καὶ, μολοντί ἐγίνωσκεν ὅτι εὐρισκόμην εἰς τὴν οἰκίαν, ἐφάνη ἐκπεπληγμένος καὶ μοι εἶπε:

— Μπᾶ! ἐδῶ εἶσαι;

— Καθὼς βλέπεις... ἀπήνησα.

Ἐπειδὴ δὲ ἀνέλαθον τὸ ἐργόχειρόν μου χωρὶς νὰ προσθέσω τι ἄλλο, ἐπλησίασε πρὸς τὴν ἔδραν μου καὶ μοι εἶπε μετὰ φωνῆς ὑποκώφου, προαγγελλοῦσης θύελλαν στεναγμῶν.

— Τὸ ξεύρεις... τὸ ξεύρεις... ἀπερρ...

Δὲν ἐπρόφθασε νὰ τελειώσῃ, διότι ἐγερεῖσα βιαίως ἐκ τῆς ἔδρας μου τῷ ἐκλείσα τὸ στόμα δι' ἐνός ἀσπασμοῦ, ἀμφότεροι δὲ ἐναγκαλισθέντες ἀλλήλους, ἤρχισαμεν νὰ χέωμεν δάκρυα ἀπαρηγόρητα κρουνηδόν.

Ὁ καῦμένος ὁ Παῦλος! ν' ἀπορριφθῇ! Οἶμοι! τὸ ἐγίνωσκον τῷ ὄντι ὅτι ὁ ἀσπλαγχνος τῶν καθηγητῶν σύλλογος τῷ ἠρνήθη τὸ ἀπολυτήριον, ὑπὲρ οὗ τοσάκις προσσυχθήην ἐπὶ τρεῖς μῆνας, ἀναζητούσα καθ' ἐκάστην ἐσπέραν νέον τινὰ ἄγιον ἔχοντα ὡς εἰδικὸν ἐπάγγελμα τοῦ προστατεύειν τοὺς ἀσθενεστεροὺς τῶν ἐξεταζομένων.

Ἐθρηνήσαμεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἐν σιγῇ· ἂν μίαν λέξιν προσέφερέ τις ἐξ ἡμῶν, ὁ θρηῆός μας θὰ ἦτο ἀτελεύτητος. Ὅτε ἐλύσαμεν τὸν ἐναγκαλισμόν, ἐσήκωσα ἐκ τοῦ ἐδάφους τὸ πεσόν ἐργόχειρόν μου, ἐφ' οὗ εἶχον ἀποτυπωθῆ οἱ χονδροὶ τῶν ὑπαδημάτων τοῦ Παύλου ἦλοι, καὶ ἐκάθησα ἐκ νέου ὅπως ἀκροασθῶ τὴν διήγησιν τῶν δεινο-

παθημάτων τοῦ φιλτάτου μου ἐξαδέλφου. Τί δράμα, θεέ μου! τί δράμα φρικτόν! πόσαι ὀδυνηραὶ περιπέτειαί διὰ τὴν καρδίαν μιᾶς ἐξαδέλφου, ἥτις εἶχε χαρίσει ἀνοήτως ὅλην τὴν τὴν συμπάθειαν πρὸς ἕνα τελειόφοιτον τοῦ γυμνασίου! Ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη τὴν συγκινητικὴν ἀφήγησιν τοῦ Παύλου καὶ νομίζω ὅτι τὸν βλέπω μετὰ τὴν στολὴν ξεκουρωμένην, μετὰ τὸ πιλίκιον εἰς τὴν χεῖρα, χειρονομούντα ἐν τῷ μέσῳ τῆς μικρᾶς αἰθούσης, τόσον ἡσύχου καὶ τόσον αὐστηρᾶς τὴν θέαν, ἕνεκα τῶν ἐν αὐτῇ εἰκότων τῶν προγόνων μετὰ τὴν ἐπιπεπασμένην κεφαλὴν των. Οἶμοι! ἐλάχιστον ἐλείψεν ὅπως ὁ ἀγαπητός μου Παῦλος ἐπανέλθῃ νικητής, μετὰ τὴν κεφαλὴν ἀπαστραπτουσαν ἐκ τῆς φωτεινῆς στεφάνης τοῦ προβιβασθέντος. Ἐν τέταρτον βαθμοῦ, κάτι τι ὀλιγώτερον μάλιστα, διότι ὡς ἐνθυμοῦμαι, ὁ ἐξαδέλφος μου κατεβίβαζε μέχρι τοῦ ἀπειροστοῦ τὸν ἀσήμαντον κόκκον τῆς ἄμμου, οὗ ἕνεκα κατέερευσεν ἅπαν τὸ κτίριον. Ἄν καὶ εἶχα πολλοὺς λόγους νὰ μὴ πιστεύσω τὰς κλασματικὰς ὑποδιαίρεισις τοῦ ἐξαδέλφου μου, ἐν τούτοις συνεμερίσθην τὴν ἀγακτικῆσιν τοι, τόσον πειστικῆ καὶ βιαία ἦτο ἡ εὐγλωττία του. Βεβαίως τὸ Λύκειον τοῦ Ποατιῆ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἰδρύσεώς του πολλὰς εἶχεν ἀκούσει κατάρως· ἀλλ' ἀμφιβάλω ἂν ἄλλος τις κατηρέσθη αὐτὸ τόσον ἐνθέρμως. Βιαστος τῶν καθηγητῶν ἔσχε τὴν σειράν του· εἰς ἕκαστον ἔλαχεν ἀνά ἕν ἐπίθετον, ὁμολογῶ δὲ ὅτι τὸ λεξιλόγιον τοῦ Παύλου μοι ἐφάνη κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἀνεξαντλήτως πλούσιον, τοῦθ' ὅπερ δὲν ἀνέμενον ἐκ τῆς συνήθως πτωχῆς αὐτοῦ φαντασίας. Ἄλλ' ἡ ὄργη αὐτοῦ μοι προῦξένησε τρόμον, ὅτε ἦλθεν ἡ σειρά τοῦ γέρω Ζακὲ, τοῦ καθηγητοῦ, ὅστις τὸν ἐφιλοδώρησε μετὰ τὸ τέταρτον τοῦ βαθμοῦ.

Ἀπαντῶσιν ἐνίοτε ἐπὶ τῶν ἐδωλίων τῶν κακουργιοδικειῶν ὄντα ἀποτρόπαια, ἐκ πλάνης τῆς φύσεως πλασθέντα διὰ τὸ κακόν, καρδίαι πεπωρωμένοι, ὧν τὴν εὐδαιμονίαν ἀποτελοῦσι τὰ δάκρυα τῶν ἄλλων, σκληρότητες ἀκόρεστοι εὐφραίνονται ἐκ τῶν κραυγῶν καὶ τῆς ῥοδίνης σαρκὸς τῶν παιδίων. Τοιοῦτος ἦτο καὶ ὁ κ. Ζακὲ, καθηγητῆς τῆς λατινικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας τοῦ Ποατιῆ. Ναὶ μὲν ὁ κ. Ζακὲ ἐδημοσίευσεν ἀξιόλογα ἔργα περὶ τῆς κατασκευῆς τῶν παξίμαδιων ἐν Πομπητᾶ κατὰ τὸ 79 μ. Χ. ἔπραξεν ὁμως τοῦτο ἕνα ἐφελκυστικῆ τὴν εὐνοίαν τοῦ ὑπουργείου, καὶ διορισθῆ καθηγητῆς εἰς τὸ Λύκειον, διὰ νὰ δύναται εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους νὰ εὐωχῆται ῥοκανίζων τρυφεροῦς καὶ εὐχόμενος μαθητὰς κατὰ τὰς ἐξετάσεις. Ἐνεκα τῆς παρομιώδους ταύτης σκληρότητός του ἀπεκαλεῖτο ὁ δράκος· τὸ ἐγίνωσκεν, ἀλλὰ περιφρονῶν τὴν εὐκολοδημοτικότητα ὁ κ. Ζακὲ ἐδέχετο ἀταράχως τὰς ἀρὰς τοῦ πληθους καὶ ἐξηκολούθει θύων τὰς ἐκατόμβας αὐτοῦ ἀνευ ἐπιδείξεως ἢ ὄργης, μετὰ

τὸ ἀπλοῦν καὶ ἀφελὲς ἦθος κηπουροῦ ὑλοτομοῦν-
τος. Αὐτὸς ἦτο ὅστις διὰ μιᾶς ψαλιδιᾶς . . .
Καυμένη Παῦλε! — Καὶ τώρα τι θλιβερὰς δια-
κοπὰς ἐπρόκειτο νὰ περάσωμεν! Παρετάξαμεν
καὶ ἐπεθεωρήσαμεν πάντα τὰ ὄνειρα ὅσα εἶχο-
μεν δημιουργήσει, ἐλπίζοντες ἐπὶ τοὺς δύο ἐκεί-
νους μῆνας τῆς ἐλευθερίας. Πάντας τοὺς πύρ-
γους, οὓς ὠλοδομήσαμεν ἐπὶ τῆς εὐθραύστου βί-
σεως: **Ἄν λάβῃς τὸ ἀπολυτήριον*. . . *Ὅτε διὰ
μιᾶς . . . πατατρά! καὶ αἴφνης ἐνώπιον ἡμῶν
ἐρείπια καὶ λείψανα καὶ μαρὰν σειρὰν ἀνιαρῶν
ἡμερῶν κατατριβομένων εἰς τὴν ἐπίπονον καλ-
λιέργειαν τοῦ πνεύματος διὰ τὰς νέας ἐξετάσεις
καὶ ἐπανερχόμεθα ἐν τῆς πλάνης εἰς τὴν σκαιὰν
πραγματικότητα τῆς ζωῆς, κατηφείς καὶ ἐστε-
νοχωρημένοι, ὡς ἀἰθροποιοί, οἵτινες ἐξεληθόντες εἰς
περίπατον μετὰ λαμπρὸν ἥλιον, ἐπιστρέφουσιν οἴ-
κῳ μὲ τὴν βροχίαν.

— Πρέπει ν' ἀρχίσῃς νὰ μελετᾷς ἀπὸ τώρα,
εἶπον πρὸς τὸν Παῦλον μετὰ ὕψους πλήρης σοβαρό-
τητος καὶ ἐγκαρτερήσεως.

*Ἦγειρεν αὐτοὺς τοὺς ὑγροὺς ὀφθαλμοὺς καὶ
μοὶ εἶπεν εἰς μόνην ἀπάντησιν.

— Καὶ σὺ θὰ φύγῃς ἀπὸ τὴν 'Ροχέλλην;

— *Ὁχι, ἀπήντησα μετὰ σταθερότητος.

— Δὲν ἐνθυμῆσαι ὅτι ὁ θεὸς σοὶ ὑπεσχέθη
νὰ σὲ πάρῃ μαζῇ του εἰς τὸ ταξίδι; θὰ ὑπάγῃς
εἰς 'Ρογιάν, εἰς 'Αρκασάν, καὶ ἄλλου ἀκόμη.

— Δὲν θὰ ὑπάγω πουθενά.

— 'Αλλά . . .

— Θὰ εἶπω ὅτι θέλω νὰ μείνω ἐδῶ καὶ θὰ
μείνω. Θὰ μὲ βλέπῃς καθ' ἡμέραν, ἀλλ' ὑπὸ ἕνα
ὄρον, νὰ μελετᾷς ἡμέραν καὶ νύκτα.

— *ὦ! πόσον εἶσαι καλὴ, Ἰωάννα μου! πό-
σον εἶσαι καλὴ! ἀνεκράξεν ὁ Παῦλος. Θὰ μεί-
νῃς, εἶπες; δὲν θὰ μὲ ἀφήσῃς; *ὦ! ναί, θὰ με-
λετῶ, σοὶ τὸ ὀρκίζομαι, καὶ θὰ προβιθασθῶ, θὰ
προβιθασθῶ.

Καὶ ὅπως λάβῃ θάρρος διὰ τὴν μελέτην, φαί-
νεται, ὁ ἀγαπητὸς μου ἐξάδελφος μετ' ἐνηγκαλί-
στη θερμῶς· ἐγὼ δὲ δὲν τὸν ἠμπόδισα, διότι ἐγί-
νωσκον ὅτι ἦτο τόσοσ ὀκνηρὸς, ὥστε ἤρκει νὰ τῷ
ἀποποιήθῃ ἀσήμαντον χάριν διὰ ν' ἀποθαρρυνθῇ
εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἢ καλῇ του θέλησις. *Ἦτο, βλέ-
πετε, ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον νὰ λάβῃ ὁ ἐξά-
δελφός μου τὸ ἀπολυτήριον περὶ τὸ τέλος τοῦ
ἔτους, διὰ ν' ἀρχίσῃ ἀμέσως τὰς σπουδὰς τῶν
νομικῶν ἐν 'Ροχέλλῃ· ἂν ἀπετύγχανε καὶ δευτέ-
ραν φοράν, ὁ πατὴρ μου εἶχεν ἀπόφασιν νὰ τὸν
ἀποστείλῃ εἰς 'Αγγλίαν διὰ νὰ ἐξασκῆθῃ εἰς τὸ
ἐμπόριον· φαντάζεσθε δὲ πόσῃ λύπῃ μοὶ προῦ-
ξένει ἡ ἰδέα αὕτη τοῦ ἀποχωρισμοῦ! *Ἠγάπων
πολὺ τὸν ἐξάδελφόν μου Παῦλον, ἐν πρώτοις διότι
ἦτο ὀρφανὸς καὶ ἐνόμιζον ὅτι ἡ ἀγάπη μου τῷ
ἦτο ἀναγκαῖα ἐν τῇ ἀπομονώσει τῆς ζωῆς του,
καὶ δεύτερον, δὲν τὸ ἀποκρύπτω, διότι ἦτο χα-
ριέστατος νεανίας, ῥοδόχρους, μετὰ μεγάλους μαύ-

ρους ὀφθαλμοὺς, γλυκὺς καὶ θεραπευτικὸς ὡς χαϊ-
δευόμενον παιδίον.

Κυρίως εἶπαιν ἔπρεπε ν' ἀρχίσω ἐκ τῶν τελευ-
ταίων δικαιολογήσεων· δὲν θέλω νὰ φανῶ τόσοσ
ἀσθενὲς τὴν ψυχὴν ὅσον δὲν εἶμαι, ὁμολογῶ δὲ ὅτι
καὶ ἂν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἐξάδελφου μου δὲν ἦσαν
τόσοσ ὠρατοί, πάντοτε θὰ εἶχον τὴν πεποίθησιν
ὅτι τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἦτο εὐσπλαγχνὸν ἔργον,
σχεδὸν χριστιανικὸν καθῆκον· Ἀλλὰ αἱ σιψείαι
αὐταὶ ἐπέρχονται πάντοτε μετὰ τὴν πράξιν, ὅ-
ταν αἰσθάνηται τὴν ἀνάγκην νὰ ἐξευγενίσῃ κά-
πως τὰς ἀδυναμίας του καὶ νὰ εἰσαγάγῃ κόκκον
φρονήσεως ἐντὸς τῶν ἀνοησιῶν του.

*Ὁ πατὴρ μου, ὅστις ἦτο καὶ κηδεμὼν τοῦ
Παύλου, εἰσήγαγεν αὐτὸν ὡς ἐσωτερικὸν μαθη-
τὴν εἰς τὸ Λύκειον τῆς 'Ροχέλλης πρὸς τριῶν ἐτῶν
Αἰ κλασσικαὶ σπουδαὶ τοῦ ἐξάδελφου μου δὲν
ἦσαν πολὺ εὐδόκιμοι· ἦτο δύστυχος, ὀλίγον χον-
δροκέφαλος καθὼς λέγουσιν, χωρὶς νὰ ἔχῃ ὅμως
τὴν πορομιμῶδη ἀτημελιαν καὶ τὰ ἀγροῦκα καὶ
χυδαῖα ἦθη τῶν διεφθαρμένων μαθητῶν. Ἀπεναν-
τίας ἦτο κομψότατος, πλήρης γυναικείας φιλα-
ρρεσκείας, περιεφρόνει δὲ τὰς θορυβώδεις διασκε-
δάσεις. Ἐν ἡλικίᾳ δεκαεπτὰ ἐτῶν ἔφερε τὸ αὐ-
στηρὸν καὶ διακεκριμένον ἦθος τοῦ Gentleman.
Ἐννοεῖτε ὅτι δὲν ἠδυνήθη ν' ἀντιστῶ εἰς τὴν
κομψότητα τοῦ ἐξάδελφου μου, εἰς τὸ ἀπρόο-
πτον χροῶμα τῶν λαιμοδετῶν του, εἰς τὴν ἡρεμον
καὶ ὑπερόπτιδα καλλονῆν αὐτοῦ, χάρις δ' εἰς
ταῦτα δὲν ἔλαβον ὑπ' ὄψει τὴν οὐτιδανότητα
τοῦ πνεύματός του, ἂν ἐξ ἄλλου ἔφερε μετὰ θελ-
κτικῆς ἀφελείας, ὡς ἂν ἀπετέλει καὶ αὕτη μέ-
ρος τοῦ καλλωπισμοῦ του. *Ἦτο ἐμφυτος αὐτῷ
ὡς ἡ ὀκνηρία· ποτὲ δὲν εἶδα χαριεστέραν καὶ ἀ-
φελεστέραν ἀκηδῖαν. *Ὅτε τῷ ὠμίλουσ περὶ μελέ-
της εἶχεν ἕνα τρόπον τοιοῦτον νὰ γελάῃ κατὰ
πρόσωπον, ὥστε μετὰ καθίστα περιφροντῖν καὶ μοὶ
ἐνέπνευε τὴν ἀμφιβολίαν μὴ ἐξεστόμειστα χονδρὰν
ἀνοησίαν, τόσοσ ἢ μελέτη ἐφαίνετο πρόγμα ἀ-
συμβίβαστον μετ' ἡν ὠραὶν ἐκείνην κεφαλῆν, ἥ-
τις μόνον εἶχε μέλημα τὴν διευθέτησιν τῆς κό-
μης τῆς, τὸ μειδίωμα τῶν λευκῶν ὀδόντων τῆς
καὶ τὴν δροσερότητα τῶν παρειῶν τῆς. Πειπει-
σμένος ὅτι ἦτο προνομιούχον ὃν πλασθὲν διὰ νὰ
καλλωπίζηται, ὁ ἐξάδελφός μου ἐνόμιζεν ἑαυτὸν
ἀπηλλαγμένον πάσης κοπιώδους ἀσχολίας καὶ
ἐπίστευεν εὐχαρίστως ὅτι οἱ λοιποὶ ἄνθρωποι
ἐπλάσθησαν διὰ νὰ κόπτωσι τὰ ἀνεπίληπτα
πανταλόνιά του, ἢ διὰ νὰ λειαινῶσι καὶ στιλβῶ-
νωσι τὴν μαύρην του κόμπην, καὶ ὅτι τὰ ἴα καὶ
τὰ ῥόδα ἔθαλλον διὰ νὰ στολίζωσι τὴν κομψο-
δόχην του. Ἀντὶ νὰ τῷ ζητῇ θέματα καὶ ἐξηγή-
σεις, ἔπρεπε τὸ Λύκειον νὰ θεωρῆται εὐτυχὲς ὅτι
κατέχει τοιοῦτον εὐειδῆ καὶ κομψὸν μαθητὴν
καὶ ν' ἀποπέλῃ αὐτὸν διὰ νὰ περιφερῆται πρὸς
ἐπίδειξιν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς 'Ροχέλλης.

Καθ' ἐκάστην Κυριακὴν τὴν ἐνάτην τῆς πρώτης

έπορευόμεθα εἰς τὸ Λύκειον ἐγὼ καὶ ἡ μήτηρ μου διὰ τὰ παραλάβωμεν τὸν Παῦλον. Ἡ ὥρα τοῦ καλλωπισμοῦ τοῦ ἦτο ἀτελεστέως· ἔδει ἐπομένως νὰ περιμένωμεν αὐτὸν εἰς τὸ συνεντευκτήριον, ὅπου πλεῖστοι πινακίδες ἀνηρτημέναι ἐπὶ τοῦ τοίχου ἐκήρυσσον στεντορεῖα τῆ φωνῆ τὴν ἀνίατον ὀκνηρίαν τοῦ ἐξαδέλφου μου. Ἐφέρετο ἐν αὐτοῖς τελευταῖος εἰς τὰ γαλλικὰ, τελευταῖος εἰς τὰ λατινικά, τελευταῖος εἰς ὅλα. Δὲν ἐτόλμων νὰ ὑψώσω τὸ βλέμμα πρὸς τὰς πινακίδας ἐκεῖνας ἐν αἷς ἐνόμιζον ὅτι ἀνεγίνωσκον τὴν καταδίκην τοῦ ἐξάλλου ἔρωτός μου. Λοιπὸν ἐκεῖνος ὃν ἠγάπων ἦτο τιποτένης, μηδενικὸν, ἀνθρώπος προωρισμένος νὰ ζήσῃ τὴν ἡλίθιον καὶ διάκενον ζωὴν τῶν ἀέργων τῶν ἐπαρχιῶν! Φεῦ! τοὺς ἐγίνωσκον καλῶς τοὺς *χασομέριδες* τῆς Ῥοχέλλης· παντοῦ εἰς τὸν περίπατον, ὑπὸ τὰς στοᾶς, εἰς τὴν λειτουργίαν ἀπῆντων τὰς συμμορίας τῶν παρασίτων τούτων περιφερομένης νοθρῶς εἰς τὰς ὁδοὺς, μὲ τὰ κομψὰ καὶ μαλακὰ ὑποδήματα καὶ μὲ τὰς διόπτρας των. Ἡσθάνομην μέγαν φόβον μὴ καὶ ὁ Παῦλος καταλεχθῆ εἰς τὸ σωματεῖον αὐτὸ τῶν ὀκνηρῶν, διότι δυστυχῶς ἀνέκαθεν ἐφαίνετο κλίνων πρὸς τὸν ἀχάριτον καὶ ἀνωφελῆ τοῦ καλλωπιστοῦ βίον, ἤμην δὲ βεβαία ὅτι τὰ ὄνειρά του περιστρέφοντο εἰς τὸ πῶς νὰ ἐπιδείξῃ κάλλιον ἐν τῷ περιπάτῳ τὰς εὐτόρους κνήμας του, τοὺς ἀποθαμβοῦντας λαϊμοδέτας του καὶ τὰ πρωτοφανῆ πανταλόνιά του.

Κατήρχοντο ἀνά εἰς οἱ μαθητὰ ἐκ τοῦ κοιτώνος, φέροντες ἐστειλωμένα ὑποδήματα καὶ τὸ ἱμάτιον ἐσφιγμένον περὶ τὸν θώρακα καὶ ἀπαστράπτων ἐκ τῶν ἐπιχρῦσαν κομβίων. Οἱ μεγάλοι μὲ κεφαλὴν ὠχράν, ἐφ' ἧς μόλις ἤρχιζε ν' ἀναφύηται λεπτότατον γένειον μ' ἔβλεπον μὲ ἦθος τεθορυβημένον, ἐγὼ δὲ ἤμην τὸσον μάγκα, ὥστε ἡσθάνομην ἄμετρον χαρὰν νὰ προβάλω αἰφνιδίως τὴν κεφαλὴν μου μεταξὺ τῶν κιγκλίδων καὶ ν' ἀτενίζω αὐτοὺς τολμηρῶς διὰ τὰ τοὺς κάμω νὰ ταπεινώσωσι τὸ βλέμμα. Ἦτο, ἐνθυμοῦμαι, καὶ εἰς ἐπιμελητῆς, εἰς γέρον ἀπεξηραμμένους, φθαρεῖς ἐντὸς τοῦ Λυκείου, ὅπως τὰ θρανία τῶν τάξεων, ἐν οἷς γενεαὶ ὀλόκληροι μαθητῶν ἀφῆκαν τὰς κηλίδας τῶν μελανοδοχείων των καὶ τὰς ἐγκοπὰς τοῦ μαχαιριδίου των. Ἦρχετο καὶ ἐτριγύριζε περὶ ἐμὲ ἐστενοχωρημένος ἐντὸς τῆς κατατετριμμένης ρεδιγκότας του, ἥτις ἐκ τῆς πολυκαιρίας εἶχε καταντήσει ἐρυθρὰ περὶ τοὺς ἀγκῶνας καὶ μὲ ἠτένιζεν ἐπὶ μακρὸν ἐκτοξεύων κατ' ἐμοῦ τὴν ἀστραπὴν τοῦ ἀγρίου βλέμματός του, ὥστε δὲν ἐγίνωσκον καλῶς ἂν ἤθελε νὰ μοὶ ἐκφράσῃ ἐρωτικὰ αἰσθήματα ἢ νὰ μοὶ ἐπιβάλῃ ποιήν τινα ὡς εἰς ἀτακτῆσαντα μαθητὴν. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι πρέπει ν' ἀγαπῶσι πολὺ παράξενα!

Ὁ Παῦλος κατήρχετο τελευταῖος ἐκ τοῦ κοιτώνος. Τὸ εἶξυρεν ὁ ἀχρεῖτος ὅτι τὸν ἐπερίμενα εἰς τὸ ἐντευκτήριον, ὅτι ἀνεσκίρτων ἐκ τῆς ἀνυ-

πομονησίας, ὅτι εἶχα τόσῃν ὄρεξιν νὰ τὸν ἐναγκαλισθῶ, καὶ μόλα ταῦτα ὁ κύριος δὲν ἠνώσει νὰ χάσῃ οὔτε μίαν στιγμὴν ἀπὸ τοῦ κτένισμα καὶ τὴν κόμωσίν του. Ἐγὼ ἐφρύσσον διὰ τὰς μωρὰς μικρομερίμας τοῦ καλλωπισμοῦ του, διὰ τὸν ἀτελεστέον κόμβον τοῦ λαϊμοδέτου, ὃν εἰκοσάκις ἔδενε καὶ εἰκοσάκις ἔλυε μὲ ἀπαρδειγματίστον, ἀταραξίαν, ἀναλογιζόμενος ὅτι ὅσοις δῆποτε κόπους καὶ ἐπιμέλειαν καὶ ἂν κατέβαλε δὲν θὰ ἦσαν περιττὰ, προκειμένου περὶ πράγματος τόσον σπουδαίου. Τέλος πάντων κατήρχετο ἐξαστράπτων ὅλος, τὸν ἐνηγκαλιζόμεθα καὶ κατόπιν μεταβαίνομεν νὰ προηγηματίσωμεν.

Ἐπανέβλεπον τὸν Παῦλον περὶ τὴν δεκάτην καὶ ἡμίσειαν, ὅτε ἐξηρχόμην ἐκ τῆς λειτουργίας. Εὐρίσκετο ἀείποτε ὄρθιος ἐπὶ τῶν βαθμίδων τῆς μητροπόλεως, ψυχρὸς καὶ σοβαρὸς ἐν τῷ ἀνεπιλήπτῳ αὐτοῦ καλλωπισμῷ. Μολοντί δὲ ἐξερχομένη ἐλάμβανον ἦθος συνεσταλμένον, μιμουμένη τὰς λοιπὰς γυναῖκας, εὐρίσκον ἐν τούτοις πάντοτε τὸν τρόπον νὰ βλέπω μὲσφ τῆς ὑποκρισίας τῶν τεταπεινωμένων ὀφθαλμῶν μου τὸν ἐξαδέλφον μου λάμποντα ἐκ κομψότητος καὶ πλήρη ἱκανοποιημένης ματαιότητος. Κατέφθανεν ἡμᾶς ὑπὸ τὰς στοᾶς, ἀφοῦ ἤθελε παραστῆ μέχρι τέλους εἰς τὴν παρέλασιν τῶν ὠραίων τῆς Ῥοχέλλης εὐλαβῶν, ἐπανηρχόμεθα δὲ εἰς τὴν οἰκίαν φλυαροῦντες. Ὅταν ὁ καιρὸς ἦτο εὐδῖος ἐμένομεν μετὰ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ πλήθους τῆς Ῥοχέλλης περιπατοῦντες καὶ θερμαινόμενοι ἐν τῇ πλατείᾳ.

Τὴν τρίτην ὥραν συνηνητῶμεν τὸ αὐτὸ πλῆθος καὶ τὴν παραλίαν, εἰς τὸ κατάστημα τῶν λουτρῶν, ὅπου οἱ συνδρομητὰ ἀπῆλαυνον εὐφροσύνης τῆς ἡδονῆς τῆς σκιᾶς καὶ τῆς δρόσου, καθήμενοι ἐπὶ ψιαθίνων ἐδωλίων κατὰ κυκλοτερεῖς ὀμίλους ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν πολυχρόων ἀλεξηλίων. Κάτωθεν τοῦ ἐξώστου ἐθορύβει ἡ θάλασσα γλαυκὴ, ἀπέραντος, ἀπαθῆς. Δέμβοι ἀλιάδες διήρχοντο βραδέως ἐν τῷ μὲσφ τῆς ἀχανοῦς ἐκτάσεως τοῦ πελάγους· ἐπὶ τῆς ἀπαστραπτούσης ἐκ τοῦ φωτός παραλίας περιπάτουν νεανίσκοι τινὲς φιλάρεσκοι μὲ λευκὰ χειρόκτια, νοθρῶς καὶ μελαγχολικῶς ῥεμβάζοντες.

Ὁ Παῦλος οὐδ' ἐπὶ μίαν στιγμὴν μ' ἐγκατέλειπεν· ἡ ἀδιάλειπτος δὲ παρουσία του μ' ἠνώχλει ἐν μέρει, διότι παρετήρουν ὅτι αἱ περιποιήσεις του δὲν ἐλάνθανον τὴν ποσοχὴν τῆς φιλοπεριέργου καὶ κακολόγου δημηγύρεως· ὅτε ὅμως εἶχον νὰ τὸν ἀποπέμψω καὶ νὰ τὸν στεῖλω νὰ εὕρῃ τοὺς συντρόφους του μὲ ἱκέτευσ τόσον εὐγλώττως διὰ τῶν ὠραίων μεγάλων ὀφθαλμῶν του, ὡς δὲν εἶχον τὸ θάρρος νὰ ἐπιμείνω. Ἐπομένως ἐμένομεν ἐν τῷ μὲσφ τῶν φλυάρων μητέρων καὶ τῶν ἀνακινούντων τὴν ἄμυν παιδίων, ὀλίγας ἀνταλλάσσοντες ὀμιλίας, ἀφοῦ δὲν ἠδυνάμεθα νὰ εἴπωμεν πρὸς ἀλλήλους ὅτι μᾶς ἔκαιε τὰ χεῖλη. Ἐνίοτε ὅμως κατὰ τὰς τοιαύτας ὀκνηρὰς ὥρας

μετά τὴν μεσημβρίαν ὠφελούμην τῆς εὐκαιρίας, ὅπως ἀρχίσω σπουδαιοτάτην καὶ σοβαρὰν συνουμίαν. Θέμα τῶν τοιούτων διδασκῶν μου ἦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ ἀκηδία τοῦ ἐξαδέλφου μου· τῷ ὑπενθύμιζον τοὺς κακοὺς βαθμοὺς του, τὴν ἐνοχον ἀδιαφορίαν του, εἰς τὸ πέρασ τῆς ὁποίας τῷ ἐδείκνυον διὰ τῆς αἰγμῆς τοῦ ἀλεξηλίου μου τὴν σκοτεινὴν πρόσοψιν τῆς ἀποτυχίας, τὴν ἀπώλειαν τῶν διακοπῶν, τῶν προσφιλῶν ἐκείνων διακοπῶν, αἵτινες ἦσαν ἥδη ἐγγὺς καὶ ἐντὸς τῶν ὁπίων πάντα τοῦ ἔτους τὰ σχέδια, πάντα τὰ ὄνειρά μας εἶχον πῆξει τὴν φωλεάν των. Ὁμίλουον περὶ τοῦ μελλοντος, περὶ τῆς κοινωνικῆς θέσεως, ὡς ἂν ἐγίνωσκον τί ὑπεκαύπετο ὑπὸ τὰς δύο ταύτας εὐήχους λέξεις. Ὁ Παῦλος μὲ ἠκρατο σκεπτικὸς, χαράσων γραμμὰς διὰ τοῦ ῥαβδίου του ἐπὶ τῆς ἄμμου, καὶ ὅτε αἱ εὐγλωττοὶ ἀποστροφαι τῆς διδασκῆς μου ἐτελείωνον, ἀνήγειρε τὴν κεφαλὴν, μοὶ ἐμειδία, δεικνύων πάντας τοὺς λευκοὺς αὐτοῦ ὀδόντας καὶ μοὶ ἀπῆντα τακτικῶς.

— Ἀλλὰ μελετῶ — σὲ βεβαιῶ ὅτι μελετῶ, ἀλλὰ τὰ λατινικὰ δὲν εἶνε δι' ἐμὲ, νά! . . . δὲν εἶμαι γέννημένος δι' αὐτὰ.

— Καὶ διατί τάχα ;

Ἄλλ' ἡ ἐρώτησις μου αὕτη ἐλάμβανε πάντοτε ὡς μόνον ἀπάντησιν μικρὸν τι κίνημα τῶν ὤμων. Θὰ τὸν ἔδερνα ἀπὸ τὸ πείσμα μου, ἂν δὲν ἦσθιανόμην ταυτοχρόνως τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὸν ἐναγκαλισθῶ.

Τὴν ἐσπέραν ἐπανηρόμεθα μὲ βῆμα βραδύ διὰ τῆς παραλίας τοῦ ναυπηγείου, διασχίζοντες σωροὺς παλαιῶν ἀγκυρῶν, ἰσπῶν ἀποτιθεμένων κατὰ γῆς, ἀλύσεων, λέμβων ἀναστυρμένων εἰς τὴν ξηρὰν, ἐξ ὧν ἀνήρχετο ὀξεία ὀσμὴ θαλασσίων φυκῶν. Ἐσπεπτόμεθα ὅτι δὲν θὰ ἐπανεβλέπομεν ἀλλήλους εἰμὴ μετὰ ἡμέρας καὶ ἐβλέπομεν βυθιζόμενιν ἐν τῇ θαλάσῃ, ἧτις ἐκοσμεῖτο κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην ὑπὸ πολλῶν ῥοδίνων ἰστιῶν, τὴν ἡμέραν τῆς εὐτυχίας μας ἀγωνιώσαν, ἐφ' ἧς ἠγείρετο ἡδὴ ἡ ἀπέραντος σκιά τῆς ἐβδομάδος. Διὰ νὰ δεῖξωμεν τάχα γενναιότητα ὑπεκρινόμεθα θορυβώδη φαιδρότητα ὅπως μὴ ἀσωτεύσωμεν ἐν δυσθυμίᾳ τὰς τελευταίας στιγμὰς· ἐγελῶμεν ὡς καὶ ὑπ' αὐτὴν τὴν πύλην τοῦ Λυκείου, ἀλλ' ἡ χαρὰ αὕτη δὲν προῦχαιρε πέραν τοῦ μορφασμοῦ τῶν χειλέων μας.

Κατὰ βῆθος ἡ ἀποτυχία τοῦ ἐξαδέλφου μου δὲν μὲ ἐξέπληξεν· ἀλλ' ἠσθάνθην τετραμένον καὶ τεταπεινωμένον τὸν ἔρωτά μου. Ἐπλανώμην μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς· ἐβάσιζον τὰς ἐλπίδας μου ἐπὶ τῆς Προνοίας, ἐπὶ τῶν συνεξεταζομένων, ἐπὶ τῆς ἐπιχειρίας τῶν κριτῶν, ἐπὶ πασῶν τέλους τῶν σκεπτικῶν, ἃς δύναται νὰ συναντήσῃ ὁ κλυδωνιζόμενος ἐν τῷ πελάγει τῶν ἐξετάσεων μαθητής. Ἀλλὰ μετὰ τὸ πραγματικὸν ναυάγιον, ἠσθάνόμην πικρὰν ἀπογοήτευσιν. Ἀληθῶς λοιπὸν ἡ καρδιά μου ἀπεπλανήθη! Ἐκεῖνος, δὲν πάν-

τα τὰ ὄνειρά μου εἶχον χειροτονήσει μέλλοντα σύντροφον τοῦ βίου μου, δὲν ἦτο ἄξιος τῆς θέσεως τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης, ἦν τῷ ἐπεφύλαττεν ὁ ἔρωσ μου· ἦτο εἰς τῶν οὐτιδιανῶν φιλαρέσκων, μία τῶν πλαγγῶνων τῆς κοινωνίας, ὧν ἡ πεφουσιωμένη εὐήθεια δὲν παραδέχεται ἀντίστασιν ἢ περιφρόνησιν. Καὶ ἐγὼ ὡς τρελλοκόριστον, ἐγὼ ἧτις ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ μου μὲ σκέψιν γυναικὸς ὠρίμου ἔκτιζον ἰθανικὸν τόσον μεγάλον καὶ σοβαρὸν, ἀφείην νὰ παρασυρθῶ ἀπὸ τὴν ματαιότητα τοῦ ἐξαδέλφου μου, ἀπὸ τοὺς μεγάλους μαύρους ὀφθαλμοὺς του, ἀπὸ τὸ μειδιάμα του, τὸ πλήρες εὐδαίμονος ἠλιθιότητος! Ἦσχυρόμην διὰ τὴν ἀδυναμίαν μου· εἶχον προετοιμάσει ὅπως ὑποδεθῶ τὸν ἐξαδέλφον μου ὄψιν αὐστηράν, ὀφθαλμοὺς ὠργισμένους καὶ μίαν ἐξαιρέτην ῥητορικὴν ἀποστροφὴν, ἧτις ὁμολογῶ ὅτι μοὶ ἐστοίχισεν ὀλιγώτερον παρ' ὅτι ἡ διασκευὴ τοῦ προσώπου μου, διότι ἐκ φύσεως οἱ χαρακτῆρες μου ἐκφράζουσι τόσην γλυκεῖαν ἀγνότητα, ὥστε ἀναγκάζομαι πολλάκις νὰ δεῖξω τοὺς ὄνυχας, ἵνα μὴ ἐκληθῶ ὡς εὐήθης.

Περιέμενον νὰ ἐπανίδω τῶν Παύλων γαλήνιον καὶ μειδιῶντα ὡς πάντοτε, φέροντα ἀπαθῶς καὶ μετὰ τινος προκλητικῆς αὐθαδείας τὴν ἀποτυχίαν του καὶ ταύτην κυρίως τὴν αὐθάδειαν ἐσκόπων νὰ κτυπήσω κατακέφαλα καὶ αὐτὴν τὴν ὑπεροφίαν τῆς διαφορᾶς νὰ καταβάλω διὰ μιᾶς. Ἄλλ' οἴμοι! ἐλητμόνησα τὴν προεμελετημένην ὀργὴν, ὅτε ὁ ἀτυχῆς ἐξαδέλφός μου εἰσῆλθεν, ὡχρὸς καὶ ἄπελπις. Οὐδὲν ἄλλο εἶδα τότε ἢ ὅτι ἔπασχε καὶ ἐγερθεῖσα τὸν ἐνηγκαλισθῆν πάσῃ δυνάμει. Ἀναγνώριζω ὅτι τοῦτο ἦτο πράξις παρκευιδυνημένη διὰ φρόνιμον κόρην, ἀλλὰ δὲν ἤμην προητοιμασμένη διὰ τοιαύτην λύσιν καὶ ἡ καρδιά μου κατελήφθη ἀπαρασκευος καὶ ἀνυπεράσπιστος.

Ἡ ἀποτυχία μετεμόρφωσεν ἐντελῶς τὸν ἐξαδέλφον μου· ὁ μικρὸς αὐτὸς νυγμὸς ἐξῆγειρε τὴν πρὸ τοσοῦτου χρόνου ὑπνώπτουσαν φιλοτιμίαν του καὶ ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα μ' ἐξέπληξεν διὰ τῆς σοβαρᾶς συμπεριφορᾶς του, διὰ τῆς ἀπαύστου μελέτης, διὰ τῆς ἀνωμαλίας τῆς κομμώσεώς του καὶ πρὸ πάντων διὰ τῆς ἀπεριγράπτου ἀμελείας περὶ τὸν κόμβον τοῦ λαϊμοδέτου του. Ἀπαύστως μὲ ὠμίλει περὶ τῆς ἀφύκτου κατὰ τὸν Σεπτέμβριον ἐπιτυχίας του μετὰ τοῦ σοβαροῦ καὶ πλήρους πεποιθήσεως τόνου, δὲν ἀποκτᾷ ἡ ἐπίμονος θέλησις, ἐπανελάμβανε δὲ αὐτὸς τὰς ἐν τῷ παρελθόντι διδασκᾶς μου, εἰς ἃς ἀπέδιδε θεατρικὴν τινα ἐπιστημότητα. Μετεμέλετο, ὠμίλει περὶ τοῦ γέρω-Ζακὲ ἄνευ ὀργῆς, κατηγορεῖ τὴν ὀκνηρίαν του, ἐδείκνυτο ἠλιθὸς ἄνευ ὑποκρίσεως, ἐγὼ δὲ ἐθαύμαζον ἐκπληκτικὸς καὶ μετὰ χαρᾶς ἐβλεπον τὴν ἀναγέννησιν τοῦ ἀνδρικοῦ ἐκείνου ὄντος, ταφέντος ἀπὸ καιροῦ ὑπὸ τὴν ἡδυπάθειαν καὶ τὴν

δανηρίαν. Ἀνάλαβον εὐπίστως τὸ κεκομμένον νῆμα τῶν ὀνείρων μου, ἅτινα οὐδέποτε εἶδον μᾶλλον γελόεντα καὶ ῥοδινώτερα.

Πρωτὴν τινὰ ὅμως ὁ Παῦλος κατήλθε τοῦ δωματίου του τὴν δεκάτην ὥραν ἤτο ἐνδεδυμένος ὡς πρίγκιψ. Ἐξῆλθε καὶ ἐπανῆλθεν ἐκ τῆς ἀγορᾶς μετ' ὀλίγον, φέρων ἄνθος τι εἰς τὴν κομμοδόχην.

Ἄμα ὡς εἶδα τὰ σημεῖα ταῦτα, ἀμέσως ἐμάντευσά τὴν δευτέραν τοῦ ἐξαδέλφου μου πτώσιν.

Ὅκτῳ ἡμέρων μελέτη εἶχεν ἐξαντλήσει τὰς δυνάμεις του· τὸ μέρος ὅπερ ἀνάλαβε κεντηθεὶς ὑπὸ τοῦ πείσματος ἦτο λιαν βαρὺ διὰ τὴν ἰδιότροπον καὶ ἀνίκανον εἰς συνεχῆ προσπάθειαν θέλησίν του. Ἐπὶ ὀκτῶ ἡμέρας ἔμεινεν ὄρθιος εἰς τὴν ἐργασίαν, τὴν ὀγδόῃν ἐπανέπεσεν, καὶ εἶδον τὴν λαζαρονικὴν φύσιν του ἐξαπλουμένην κωθρῶς ὑπὸ τὸν θερμὸν ἥλιον τῶν διακοπῶν.

B'

Ἐβρισκόμεθα ἐν Ποσιτῆ ὁ πατήρ μου, ὁ Παῦλος καὶ ἐγώ. Πρόκειται νὰ δοκιμάσωμεν καὶ δευτέραν φοράν τὴν τύχην, ἀν δὲ ὁ καυμένος ἐξάδελφός μου ἀπορριφθῆ, τότε χαιρετε πλέον ὄνειρα, χαιρετε εὐτυχία!.. Τὸ πᾶν ἐντὸς ὀλίγου ἔσται τετελεσμένον. Ἡ ἰδέα αὕτη μὲ κάμνει νὰ φρίττω· τὰ νεῦρά μου εἶνε τεταραγμένα· διαρκῆς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου παρίσταται ἡ εἰκὼν ἀτμοπλοίου ἀποπλέοντος εἰς Ἀγγλίαν καὶ μεταφέροντος τὸν Παῦλον ἄπελπιν, οὐτινος διακρίνω ἐντὸς τῆς ὀλίγον κατ' ὀλίγον πυκνοτέρας ἀποκαθισταμένης ἀμίχλης τὸ λευκὸν μανδύλιον δι' οὗ μὲ ἀποχαρτίζει. Ἄλλὰ τοῦτο μοὶ φαίνεται ἀδύνατον.

Κἄτι μοὶ προλέγει ὅτι δὲν θὰ συμβῆ· ἀλλ' οὐδὲ θὰ εἶχον ἱκανὴν δύναμιν νὰ υπομείνω τοιοῦτό τι. Ἀγνοῶ τί θὰ πράξω. Γινώσκω μόνον ὅτι θὰ μετέβαινον νὰ εἶρω τὸ δίπλωμα τοῦ Παύλου διὰ μέσον τοῦ τουφεκοβολισμοῦ μάχης. Ὁ καυμένος ὁ Παῦλος! Αὐτὸς εἶνε ἡσυχος, ἡσυχώτατος· καὶ τοῦτο μ' εὐχαριστεῖ πολὺ, διότι εἶμαι βεβαία ὅτι κατὰ τὴν ὥραν τῆς δοκιμασίας, ὅ' ἀναπτύξη θλας τὰς δυνάμεις του, αἵτινες ὅμως δυστυχῶς δὲν εἶναι τόσον μεγάλαι ὥστε ν' ἀπατηθῆ τις περὶ τοῦ ποιοῦ του. Τὸ μόνον ὅπερ φοβεῖται εἶνε ἡ λατινικὴ ἐξήγησις· τὰ λοιπὰ θὰ ὑπάγουν καλὰ. Τοῦτο τοῦλάχιστον διαβεβαίωσ' αὐτὸς, καὶ, παρὰ τὴν θέλησίν μου, αἰσθάνομαι ἐμαυτὴν παρασυρομένην βαθμηδὸν ἐκ τῆς ἀξιοθαυμάστου ταύτης πεποιθήσεώς του.

Τὸ ξενοδοχεῖον ἐν ᾧ κατελύσαμεν εἶνε πεπληρωμένον ἐξ ἀτυχῶν μαθητῶν, ἐλθόντων ἵνα ἐπιδορθώσωσι τὴν ναυτιλαίαν τοῦ Ἰουνίου. Τί παράδοξος φημὸς! Ἐκεῖ διακρίνοντο οἱ ἀμελεῖς ὠχροὶ καὶ ἀκτένιστοι· ἐκεῖ οἱ ἡλίθιοι μὲ τὴν ὀξείαν κεφαλήν, μὲ τὰ χεῖλην προτεταμένα καὶ μεταξὺ τοῦ ὄχλου τούτου τινὲς ἀληθῶς ἀτυχεῖς, μαθηταὶ ἐπιμελεῖς, ἀλλὰ χονδρακέφαλοι, υἱοὶ ἀ-

γροτῶν, σκάπτοντες τὰ λατινικά, ὅπως οἱ γονεῖς των τὴν γῆν. Τὰ ταλαίπωρα χωριατόπουλα! Ἡ γῆ τοὺς παρήγαγε δι' αὐτὴν, δι' αὐτὴν καὶ μόνην καὶ ὄχι δι' ἄλλο τι καὶ τοῖς ἐχάρισε χεῖρας χονδράς διὰ τὴν ἀζίνην, ὑγίαν σιδηρὰν ἔν' ἀντέχῃσι κατὰ τοῦ ἀνέμου, κατὰ τῆς βροχῆς, κατὰ τοῦ φλογεροῦ ἡλίου τῆς ἐποχῆς τοῦ θερισμοῦ, διὰ νὰ δύνανται νὰ τρέχωσιν εἰς τὰς ἀγορὰς καὶ τὰς πανηγύρεις, διὰ νὰ σύρωσι τὴν χειράμαξαν, διὰ νὰ αἴρωσι τὸν κάλαθον... Καὶ ἀπειναντίας τὴν ἰσχυρὰν ταύτην ὑγίαν, ὄλον τὸ πλοῦσιον καὶ φλογερὸν ὡς ὁ ἥλιος τῶν ἀγρῶν αἰμά των ἐξηντλήθη καὶ ἐνοθεύθη ἐν τῇ τεσματώδει ζωῇ τῆς σπουδῆς, ἐν τῇ παγερᾷ σκοτίᾳ τῶν Λυκίων. Αἱ ῥοδοκόκκινοι ὄψεις των ὠχρίασαν· ἐλεπτύνθησαν ἐκ τῆς ἐν τῇ πόλει διαμονῆς· καὶ φαίνονται μὲν ἦττον χυδαῖαι, ἀλλὰ νοσηραὶ καὶ μεμαραμμένα· διατηροῦσιν ὑπὸ τὴν ὠχρότητα ὡς ἀνάμνησιν τοῦ χωρίου ἔχνη τῆς ἐρυθρᾶς ὄψεως, ἣν ἀπέκτησαν ὑπὸ τὸ θάλλπον φῶς τῆς ἐξοχῆς. Ταλαίπωρα χωριατόπουλα! Ἐσυρον τὸν κλοιὸν τοῦ θάνατος, ἐργαζόμενοι μετὰ τοῦ θάρρους καὶ τῆς εὐρωστίας φορητῶν ζώων· καὶ ὅμως ἡ ἐπιτυχία δὲν ἐπῆλθεν. Διατί; Πάντες τὸ γινώσκουσιν, ἀλλ' οὐδεὶς τολμᾷ νὰ τὸ εἴπῃ. Μόνοι οἱ συγγενεῖς δὲν ἐννοοῦσιν. Ὁ πατήρ λέγει:

Τὸ παιδί μελετᾷ, ἔχει καλοὺς δασκάλους, μοῦ πηγαίνουν πολλὰ χρήματα καὶ ὡστόσον δὲν προκάβει, διατί τάχα; Καὶ ὁ διευθυντὴς ἀπαντᾷ μετὰ σοβαρότητος καὶ ἐπισημότητος, ὅτι «ἡ νοημοσύνη τοῦ νεανίσκου δὲν ἀνεπτύχθη εἰσέτι»· ὁ δὲ δυστυχὴς πατήρ ἀποφέρει μετ' εὐπιστίας τὸν θλιβερόν εὐφημισμὸν τοῦ διευθυντοῦ, χωρὶς κἂν νὰ υποπτευθῆ τὴν φοικτὴν ἀλήθειαν, ἥτις ὑπ' αὐτὸν υποκρύπτεται. Τὸ θέαμα εἶνε λυπηρὸν· ὁμολογῶ ὅτι οὐδὲν ἄλλο μοὶ προξενεῖ τόσην ἀηδίαν ὅσον ἡ ἀνήθικος αὕτη ἀδυναμία τῆς ἐργασίας καὶ τῆς θελήσεως.

Ἐπρεπε νὰ ἴδῃτε χθὲς μετὰ τὸ δεῖπνον τὴν κίνησιν καὶ τὴν ταραχὴν τῶν περιφθῶν μαθητῶν καὶ τῶν γονέων των. Ἐβρισκόμεθα ἐντὸς τῆς μεγάλης αἰθούσης συνηγμένοι καὶ ἀπεριγράπτου ποιῶντες θόρυβον, οὗ μόνον διακρίνοντο μετὰ τρόμου προφερόμεναι αἱ λέξεις «ὁ δράκος ὁ δράκος!» ὁμίλουν περὶ πολλῶν πραγμάτων ἀναγομένων πάντων εἰς τὸ σχολεῖον· ἀνεφέροντο ἀνεκδοτά τινα τῶν ἐξετάσεων. Ἐμνημονεύοντο τὰ σκάνδαλα, αἱ ἀδικίαι, αἱ διαβόητοι ἀπαντήσεις, αἱ δύσκολοι ἐρωτήσεις καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μέσῳ τοῦ ψιθύρου τῶν συνδιαλέξεων, ἦχουν ὡς πένθιμος κώδων αἱ φοβεραὶ λέξεις: «ὁ δράκος, ὁ δράκος». Τὸ ὄνομα τοῦτο μοὶ ἐνεποίησ' φοικτῆν, ἐθαύμαζον δὲ τὸ θάρρος τοῦ Παύλου, ὅστις ἀνεδίφα ἤρεμος τὰ ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου τετραδία τῆς μουσικῆς.

Ὅποια σύγχυσις, ὁποῖον χάος ἀγωνίας καὶ ἀντυχίας θανασίμου! Οἱ γονεῖς ἔφερον μετ' ἑαυτῶν

βιβλία, ἔρωτα ποκρίσεις, ἐγγχειρίδια, ἄτινα ἀνέσυρον μετ' ἐπιστημότητος ἐκ τῶν θυλακίων, ἵνα ἐρωτήσωσι τὰ παιδιά μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς.

—Θέλεις νὰ περάσωμεν μίαν στιγμὴν τοὺς νομούς μας, ἔλεγεν ἀποτόμως πατὴρ τις κραδαίνων μίαν γεωγραφίαν.

—Ναί, μπαμπά, ἀπάντα ὁ δειλὸς μαθητῆς. Ἐποθετοῦντο τότε ἀμφοτέροι παρά τινα γωvίαν, δόθηκεν μετ' ὀλίγων ἡκούσετο προερχόμενος ψίθυρος δροσερὸς ποταμῶν καὶ βυάκων, τερετισμὸς ἐπαρχιῶν καὶ χωριῶν, ἐφ' ὧν ἐνίοτε ἀνυψοῦτο μετ' εὐήχου ἐπιστημότητος τὸ ὄνομα τῆς πρωτεύουσας τῆς ἐπαρχίας. Ἐκ τοῦ ἀντίπεραν μέρους ἡκούετο ἡ ἀπαρίθμησης μαχῶν καὶ χρονολογιῶν. Τὸ θέαμα ἐν συνόλῳ θὰ ἦτο λίαν τερπνόν, ἀν ὑπὸ τὸν κωμικὸν αὐτὸν ὄργανισμὸν δὲν ὑπεκρύπτετο κόσμος ὀλόκληρος ἀγωνίας καὶ ἀληθοῦς δυστυχίας, ἡ δὲ δὴν τῆς κεκμηκυίας ἀφοσιώσεως, ἡτις δι' ἡρώϊσμου καὶ διὰ στερησέων ἤρχετο νὰ δοκιμάσῃ καὶ τὰ τελευταῖα αὐτῆς μέσα, πρὶν ἀπαρνηθῆ διὰ παντὸς τὴν χιμαίραν, ὑφ' ἧς ἐπλανήθη.

(Ἦταναι τὸ τέλος).

X**

Ο ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΦΟΙΤΗΤΗΣ

Περιγραφή

τοῦ μαθητικοῦ βίου ἐν Γερμανίᾳ.

Συνίεσμα ἰδιῆ σελ. 678.

Νυκτερινὸς τῶν σπουδαστῶν πότος.

Ἡ γερμανικὴ γλῶσσα ἔχει ἰδίαν λέξιν διὰ τὸν παννύχιον τῶν σπουδαστῶν πότον, τὴν λέξιν **Kneipe**, σημαίνουσαν καὶ τὸ ποτεῖον ἐν ᾧ ὁ πότος εἶτε τὸ καπηλεῖον, ὡς θὰ ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι. Μετὰ τὴν φιλολογικὴν ταύτην παρατήρησιν ἔλωμεν εἰς τὸν ἡμέτερον φοιτητῆν.

Ὅταν ἡ νύξ προσεγγίξῃ καὶ τὸ σκότος ἀπλοῦται κατὰ μικρὸν ἀνά τὴν πόλιν, ἐνῶ αἱ νυκτερίδες ἀρχοῦνται περιπτάμεναι ἄνω τοῦ θολεροῦ ποταμοῦ **Μαῖν**, ἐπέστη διὰ τὸν σπουδαστὴν ἡ λαμπρότερα στιγμή τοῦ ἡμερησίου χρόνου. «Γνωρίζετε, λέγει ὁ ποιητῆς, τὸ γλυκὺ καὶ ἅγιον ὄνομα, τὸ ἔχον τὴν λαμπρότατον ἦχον τῆς γερμανικῆς γλώσσας; Τὸ ὄνομα τοῦτο ἔχει τόνον καθαρὸν καὶ πλήρη, ἡχεῖ δὲ θαυμασίως πληροῦν τὸ στήθος θερμοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Εἰσδύον μέχρι τῶν μυχιαιτάτων τῆς καρδίας μετὰ δυνάμειως κεραυνώδους θεέλλης, ἡ ὡς ἡχώ τῶν κωδῶνων, πληροῖ αὐτὴν γλυκύτητος ἀφάτου. Ναί, Γερμανὲ υἱὲ τῶν Μουσῶν, γνωρίζεις καλῶς ὅσον οὐδεὶς τῶν ἄλλων ἐθνῶν τὸ ὄνομα τοῦτο, τὴν πλήρη δυνάμειως λέξιν: **Ποτεῖον**».

Ναί, γνωρίζεις καλῶς τὸ οἶκημα τὸ κεκοσμη-

μένον διὰ σημαίων καὶ ξιφῶν, διὰ συμβόλων καὶ οἰκοσήμεων, διὰ κεράτων κυνηγετικῶν καὶ εἰκόων παντοίων. Γνωρίζεις καλῶς τὸν τόπον, ἐν ᾧ καθ' ἑκάστην ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐσπέρας μέχρι μεσονυκτίου κυμαίνεται ἡ ζῶη ἐν ἀφρόνῳ πότῳ, ἔνθα ἀδιαφορῶν περὶ τῆς ποιότητος τοῦ ζύθου καταπίνεις ὡς πίθος τῶν Δαναίδων ποταμοῦς ὄλους ζύθου, ἱκανοὺς νὰ πνίξωσι παιδίον ἀγνοοῦν τὴν κολυμβητικὴν.

Ἐνταῦθα λοιπὸν, ἐν τῷ ποτεῖῳ τούτῳ, γίνονται αἱ πρῶται καὶ αἱ μεθύτεραι προπόσεις, ἐπὶ ποιῆ ἀπωλείας τῆς ἐπὶ ζυθοποσίᾳ φήμης, ἐὰν σφάλῃ τις κατὰ τὴν ἀνταπόδοσιν αὐτῶν, ἐνταῦθα τελοῦνται οἱ φοικῶδες διαγωνισμοὶ ἐπὶ πολυποσίᾳ, ἐνταῦθα δικάζουσι τὰ ζυθοδικαστήρια μετὰ δικαιοσύνης Ῥαδαμάνθυος. Τὰ ταχέως ἄλλα διαδεχόμενα ποτήρια, τὰ τάχιστα συναθροίζόμενα δῶρα τῆς ἐνεργείας τοῦ λυκίσκου ἐκδηλοῦσι κατὰ μικρὸν τὴν δρᾶσιν των. Ἡ φαιδρότης καὶ ἡ χαρὰ ἐπέρχονται θορυβῶδες, τὰ πρόσωπα σπινθηροβολοῦσι, μειδιῶντα ἐκ μακαριότητος καὶ εὐθυμίας, ἡ εὐφυῆ πλανᾶται περὶ τὰ χεῖλη πάντων, ῥοδίνη δὲ διάθεσις λάμπει ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὄλων τῶν σπουδαστῶν. Ἐνταῦθα συνεννοῦνται αἱ καρδίαι, ἀπὸ μυχιῶν δὲ τῆς ψυχῆς ἀντηχοῦσι τὰ πολυσήμαντα ἐκεῖνα γερμανικὰ ἄσματα, διῶν ὅτε μὲν ὑμνοῦνται μετὰ τρυφερότητος καὶ θερμῆς αἱ ἐρώμεναι, ὅτε δὲ διὰ φωνῆς κραταιᾶς καὶ θεελλῶδους τονίζονται πρὸς ὕμνον τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς πατρίδος. Ἄπαντες οἱ Γερμανοὶ φοιτηταὶ εἰσὶ μουσικοὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον· ἐλλείπουσι δὲ ἐντελῶς ἀπ' αὐτῶν οἱ αἰλουρώδεις γρυλλισμοὶ οἱ ἀρχόμενοι διὰ τοῦ λαλαλᾶ καὶ περατούμενοι διὰ τοῦ ταρατὰ ταρα, ἐλλείψει γνώσεων τῶν στίχων τοῦ ἄσματος. Ἐσυναυλία εἶνε τελεία κατὰ τὰς φωνάς, οὔτε ἀκούει δὲ τις πάντας ἔχοντας διὰ τῆς αὐτῆς φωνῆς ἢ παραχόρδως.

Ἐν τοῖς ποτεῖοις οἱ υἱοὶ τῶν Μουσῶν ἐνοῦνται καὶ συνδέονται στενότηα μετ' ἀλλήλων καὶ πίνεται τὸ ποτὸν τῆς ἀδελφοποιήσεως (**Smollis**), ὅπερ κλείει δεσμὸν φιλίας ἄρρηκτον, μὴ διασπώμενον οὔτε μετὰ τὸν μαθητικὸν βίον, ὅτε τὸ πλῆθος τῶν μικρολόγων καὶ ἐγωῖστικῶν τοῦ βίου περιπετειῶν περιβάλλει ὡς κάμπην τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν ἐν βομβυκίῳ, καὶ ἀποσκληρῶνει αὐτὴν εἰς πέτραν. Ἐν τῷ ποτεῖῳ τέλος οἱ υἱοὶ τῶν Μουσῶν κείμενοι ἐν μέσῳ νεφέλης ἀδιδειπύτου, ὡς οἱ ἦρωες τοῦ Ὀσσιανοῦ, καὶ ἐξακολουθοῦντες ἀδιακόπως νὰ καπνίζωσι τὰς μικρὰς καὶ μεγάλας αὐτῶν καπνοσύριγγας μετὰ δυνάμειως ἀναρροφητικῆς μηχανῆς, εὐρίσκονται ἐν τῷ γῆνῳ αὐτῶν παραδείσῳ, ἀφ' οὗ οὐδεμία ἀνάμνησις ὀχληρὰ καθηγετικῆς παραδόσεως ἢ οἰκιακῆς μερίμνης δύναται νὰ τοὺς ἀποσπάσῃ.

Ὁ φοιτητικὸς πότος ἐν ὠρισμέναις ἡμέραις τοῦ ἔτους λαμβάνει ἐπίσημον χαρακτῆρα. Δια-